ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1975

Vyhlásené: 29.04.1975 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

40

ZÁSADY

ze dne 26. března 1975 č. 60

k zajištění kontroly v národním hospodářství a ve státní správě České socialistické republiky, schválené usnesením vlády České socialistické republiky

V dalším upevňování a rozvíjení socialistické společnosti a zabezpečování stále náročnějších úkolů rozvoje národního hospodářství a státní správy je základním činitelem zdokonalování plánovitého řízení na všech stupních.

Součástí plánovitého řízení je kontrola vykonávaná státními a hospodářskými orgány a organizacemi, pracujícími a jejich organizacemi. Zdokonalování kontroly patří k soustavnému úsilí o racionalizaci řízení a musí být záležitostí nejen všech řídících orgánů, vedoucích pracovníků a kvalifikovaného aparátu, ale stále více věcí všech pracujících.

Zaměření kontroly jako součásti řízení vychází ze směrnic a usnesení Komunistické strany Československa a přispívá k jejich naplnění. Působí na společensko-politické a ekonomické stránky řízených procesů s cílem napomáhat realizaci hospodářské politiky strany v jednotlivých odvětvích národního hospodářství.

K obsahu aktivní úlohy kontroly patří nejen ochrana dosaženého stupně vývoje, ale především působení na další zdokonalování řízení a uspokojování potřeb společnosti. K zabezpečení kontroly jako součásti řídící činnosti v národním hospodářství a ve státní správě se vydávají tyto zásady:

I. Základní ustanovení

1. Kontrola je důležitou společenskou činností, která zjišťuje ve všech fázích řízení, jak byly uložené úkoly splněny a pomáhá k tomu, aby pro jejich plnění byly včas vytvářeny potřebné předpoklady. Běžná kontrola plnění uložených úkolů nebo provádění určité činnosti ovlivňuje jejich další průběh žádoucím směrem.

Vedoucí pracovníci na všech stupních řízení jsou proto povinni zabezpečit na svém úseku činnosti, v podřízených organizacích nebo útvarech ucelený systém kontroly, vytvářet podmínky pro její provádění a využívat poznatků pro správné rozhodování.

2. Kontrola je vykonávána soustavně a včas, aby umožňovala účinně reagovat na nepříznivý vývoj a nedostatky, pohotově odstraňovat jejich příčiny, zabraňovat jejich opakování a výchovně působit na zvyšování vědomí odpovědnosti pracovníků za správné plnění úkolů.
3. Kontrola se provádí cílevědomě, plánovitě, koordinovaně a hospodárně a navazuje na výsledky dřívějších kontrolních akcí, aby si ověřila plnění opatření přijatých na jejich základě a vyvarovala se neúčelných nebo duplicitních zásahů.

Pracovníci provádějící kontrolu odpovídají za to, že jejich zjištění budou objektivní a průkazná a s nedostatky budou odhalovány i jejich příčiny a osoby odpovědné za jejich vznik nebo trvání. Tím vytvářejí předpoklady, aby byla provedena konkrétní a adresná opatření ke zjednání nápravy a aby při zjištění škodlivých následků, zejména újmy na společenských zájmech nebo vztazích, majetkových a jiných škod a ztrát byly uplatněny přiměřené kárné, hmotné nebo trestní důsledky vůči odpovědným osobám, popř. důsledky z odpovědnosti organizací. Při výkonu kontroly nepřehlížejí ani klady v činnosti kontrolované organizace a jejích pracovníků, dbají o jejich vhodné využití.

4. Pracovníci provádějící kontrolu jsou povinni informovat stranické orgány v organizacích, ve kterých je kontrolní akce prováděna, a územní stranické orgány o jejím zaměření, o zjištěných nedostatcích, jejich příčinách a o jednání pracovníků odpovědných za jejich vznik nebo trvání.
5. Pod vedením stranických orgánů a ve spolupráci s orgány Revolučního odborového hnutí je nutno zabezpečovat zvyšování účasti pracujících na provádění kontroly a rozvíjet formy jejich zapojování. Na zabezpečování těchto úkolů se podílejí též orgány Socialistického svazu mládeže a ostatních společenských organizací. Tak bude posilován zájem, aktivita a úsilí pracujících o optimální využívání prostředků pro rozvoj společnosti a národního hospodářství. Budou vychováváni k nesmiřitelnosti s nepořádky, nehospodárností, nekázní a neodpovědností. Přispěje se tím k dalšímu rozvíjení socialistické demokracie.
6. Orgán, který provedl prověrku nebo revizi, je povinen zanechat v kontrolované organizaci záznam o jejich výsledku.

II. Povinnosti vedoucích pracovníků při organizování a provádění kontroly

7. Vedoucí pracovníci jsou povinni jako součást své řídící práce zabezpečovat a provádět kontrolu plnění zákonů, nařízení vlád a jiných obecně závazných právních předpisů, směrnic a příkazů nadřízených orgánů, vnitřních norem organizace a svých příkazů a rozhodnutí.
8. Vedoucí orgánů a organizací jsou povinni vytvářet předpoklady pro řádně fungující systém kontroly a zajišťovat její soustavný výkon

   - uvnitř organizační jednotky ve vztahu ke všem jejím složkám a útvarům,

   - ve vztahu k nižším orgánům a podřízeným organizacím.

   Tato kontrola je prováděna jako soustavná činnost, kterou vykonávají

   a) v rozsahu své pravomoci a odpovědnosti vedoucí pracovníci na jednotlivých stupních řízení podle zásady "kdo řídí - kontroluje",

   b) odborné útvary,

   c) kontrolní útvary.

9. Vedoucí pracovníci vykonávají kontrolu v rámci své pravomoci osobně, využíváním informačních systémů a prostřednictvím odborných útvarů jim podřízených, vedoucí orgánů a organizací také odbornými útvary a kontrolními útvary . Provádění kontroly odbornými útvary a kontrolními útvary je však nezbavuje odpovědnosti za zajištění včasného a správného provádění kontroly, zejména za využívání jejích výsledků při řízení.

10. Při provádění kontroly podle zásady "kdo řídí - kontroluje" jsou vedoucí pracovníci povinni se osobně přesvědčovat též o správnosti svých příkazů a rozhodnutí; přitom zpravidla kontrolují stav plnění úkolů přímo na pracovištích a podle potřeby doplňují nebo upravují své příkazy tak, aby bylo zabezpečeno jejich správné plnění. O závažných překážkách, které vedoucí pracovník sám odstranit nemůže, neprodleně vyrozumí bezprostředně nadřízeného pracovníka, který je povinen zjednat nápravu.

11. Vedoucí pracovníci jsou povinni vytvářet v součinnosti s příslušnými orgány Komunistické strany Československa, Revolučního odborového hnutí a Socialistického svazu mládeže předpoklady pro aktivní účast pracujících na kontrole. Umožňují jim podle povahy věci účast na výkonu kontroly, v účelném rozsahu je seznamují s výsledky kontroly (např. projednáním zjištěných nedostatků a přijatých opatření k nápravě na schůzích, výrobních poradách apod.). Odpovědně posuzují a realizují jejich správné podněty k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin.

12. Vedoucí pracovníci vycházejí při provádění kontroly především z vlastních poznatků. Využívají při ní dále zejména

    a) údajů soustavy sociálně ekonomických , plánovacích a vědeckotechnických informací,

    b) vyžádaných zpráv, hlášení a rozborů o plnění uložených úkolů,

    c) návrhů, podnětů a stížností občanů a organizací, jakož i námětů na provedení kontroly, podaných jim pracujícími organizace,

    d) zjištění a poznatků kontrolního útvaru a příslušných odborných útvarů,

    e) zjištění vnějších kontrolních orgánů,

    f) zpráv a rozborů nadřízených orgánů, rozhodnutí a upozornění orgánů hospodářské arbitráže, prokuratury, soudů a orgánů Sboru národní bezpečnosti,

    g) poznatků a zkušeností odborových orgánů při uplatňování společenské kontroly, zejména z oblasti pracovně právní, ochrany a bezpečnosti práce, závodního stravování apod.

    Přihlížejí k zjištěním a závěrům, vyplývajícím z uplatňování práva kontroly stranické organizace, společenské kontroly Revolučního odborového hnutí a z kontrolní aktivity Socialistického svazu mládeže.

13. Vedoucí pracovníci jsou povinni poskytovat pracovníkům pověřeným kontrolou veškerou pomoc, zejména umožnit jim vstup d o kontrolovaných objektů, v určených lhůtách jim předložit vyžádané písemnosti a jiné materiály, podávat požadované ústní i písemné informace o zjišťovaných skutečnostech - pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak 1) - i vysvětlení svého osobního vztahu k příčinám zjištěných závad a projednat s nimi výsledky kontroly. Požadovanou součinnost jsou povinni zajistit i u podřízených pracovníků. Nesplnění těchto povinností se posuzuje jako porušení pracovní kázně.

14. Vedoucí pracovníci jsou povinni využívat výsledků kontroly zejména k

    a) neprodlenému a důslednému odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin. Pokud příčiny spočívají v nesprávné činnosti nadřízeného orgánu, sdělí to za účelem zjednání nápravy jeho vedoucímu vedoucí orgánu nebo organizace,

    b) zlepšení řídící činnosti v organizační jednotce i v podřízených organizacích,

    c) bezodkladnému vyvozování důsledků z porušení pracovních povinností, včetně včasného uplatnění nároků na náhradu škod, za které podřízení pracovníci odpovídají,

    d) soustavnému rozvíjení účinných forem aktivní účasti pracujících na kontrole činnosti organizační jednotky, zvláště na kontrole plnění opatření k nápravě.

III. Povinnosti odborných útvarů při provádění kontroly

15. Odborné útvary provádějí kontrolu

a) ve vztahu k jim podřízeným organizačním složkám,

b) ve vztahu k útvarům organizace, popř. k útvarům organizace podřízené, jejichž činnost usměrňují metodicky nebo podle pokynu vedoucího pracovníka jim nadřízeného nebo vedoucího organizace,

c) v rámci účasti na kontrolních akcích prováděných kontrolními útvary.

Součástí kontrolní činnosti odborných útvarů je soustavná kontrola hospodaření, při níž jsou hodnoceny zejména výsledky docílené v porovnání s vynaloženými prostředky a správnost, věrohodnost a průkaznost sociálně ekonomických informací.

IV. Postavení a úloha kontrolních útvarů

16. Kontrolní útvary se zřizují podle rozsahu problematiky jako odbory nebo samostatná oddělení. Jsou podřízeny vedoucím organizačních jednotek.

Jde-li o organizační jednotky, kde by zřízení odborného kontrolního útvaru nebylo účelné, musí být určen pracovník, který bude zajišťovat zvláštní kontrolní potřeby.

17. Kontrolní útvary musí být kádrově vybaveny tak, aby mohly řádně plnit stanovené úkoly. Vedoucího kontrolního útvaru do funkce ustanovuje a jí zprošťuje vedoucí organizační jednotky.

18. Kontrolní útvary

a) organizují a provádějí tematické prověrky, revize, periodické revize hospodaření a operativní šetření,

b) provádějí prověrky a revize v nezbytných případech vyžádané prokurátory nebo orgány Sboru národní bezpečnosti, popř. v dohodnutém rozsahu i prověrky a revize vyžádané jinými orgány od vedoucích organizačních jednotek,

c) prošetřují stížnosti, jejichž vyřízením byly pověřeny; poznatků ze stížností využívají při přípravě kontrolních akcí,

d) provádějí koordinaci kontrolní činnosti ve vztahu ke kontrolním útvarům podřízených orgánů a organizací i ve vztahu k jiným útvarům orgánu nebo organizace, kterým také poskytují metodickou pomoc,

e) metodicky řídí činnost kontrolních útvarů podřízených orgánů a organizací, vyhodnocují výsledky jejich práce a organizují akce ke zvyšování kvalifikace kontrolních pracovníků,

f) vyžadují na základě rozhodnutí vedoucího orgánu nebo organizace k výkonu kontroly součinnost pracovníků z jiných odborných útvarů orgánu nebo organizace,

g) po dohodě s vedoucími pracovníky a v součinnosti s příslušnými orgány Komunistické strany Československa, Revolučního odborového hnutí a Socialistického svazu mládeže zapojují zejména na nižších článcích řízení do kontrolní činnosti i ostatní pracující organizace. Využívají jejich podnětů a zkušeností v přípravě, při vlastním výkonu kontrolních akcí a především při realizaci a kontrole plnění opatření k nápravě.

19. Působnost a oprávnění kontrolních útvarů podrobněji upravují vnitřní předpisy, vydané vedoucím organizační jednotky.

Při výkonu kontroly postupují podle obecně závazných právních předpisů pro odbornou kontrolní činnost.

20. Kontrolní útvary pracují podle plánů, které schvalují vedoucí organizačních jednotek. Jim také předkládají svá zjištění a podklady pro návrh potřebných opatření k nápravě a k uplatnění odpovědnosti příslušných pracovníků, popř. i podřízených organizací.

21. Vedoucí organizačních jednotek hodnotí činnost kontrolních útvarů v rámci ročních rozborů hospodaření.

22. Kontrolní útvary spolupracují s orgány lidové kontroly při zajišťování vzájemné koordinace kontrolní činnosti, v dohodnutém rozsahu se zúčastňují jejich kontrolních akcí, využívají kontrol jimi prováděných při zaměřování své kontrolní činnosti a spolupracují při kontrole plnění opatření k nápravě, přijatých na základě výsledků jejich kontrol. Zejména úzce spolupracují se závodními komisemi lidové kontroly, které působí v příslušné organizaci a poskytují jim metodickou pomoc.

23. V kontrolních útvarech se evidují, popř. uschovávají podle příslušných archivních předpisů protokoly, revizní zprávy a zápisy o kontrolních akcích provedených v organizačních jednotkách kontrolními a jinými odbornými útvary nadřízených orgánů a vnějšími kontrolními orgány, výsledné materiály z vlastních kontrolních akcí, popřípadě i z kontrolních akcí jiných útvarů organizace. Evidence a archivace kontrolních materiálů se využívá pro potřebu vedoucích organizačních jednotek, nadřízených orgánů a vnějších kontrolních orgánů.

V. Kontrolní činnost vnějších kontrolních orgánů

24. Vnější kontrolní orgány vykonávají kontrolu ve vztahu k orgánům a organizacím v zásadě bez ohledu na jejich resortní podřízenost

    a) jako svou základní činnost (např. výbory lidové kontroly, státní inspekce),

    b) jako součást svých úkolů při uskutečňování státní politiky v příslušné oblasti (např. finanční orgány, cenové orgány).

25. Zřízení vnějšího kontrolního orgánu, rozsah jeho kontrolní působnosti, práva i povinnosti stanoví zákon, popř. jiný obecně závazný právní předpis.

26. Vnější kontrolní orgány postupují při výkonu kontroly podle obecně závazných právních předpisů, upravujících metodiku kontrolní činnosti, pokud nejde o kontrolní činnost, prováděnou podle zvláštních předpisů.

27. Vnější kontrolní orgány spolupracují při plnění svých úkolů navzájem i s jinými kontrolními orgány, podle potřeby jim pomáhají, vyměňují si s nimi kontrolní poznatky a zkušenosti a dbají o jejich využití ve své činnosti.

VI. Zajišťování kontroly v národních výborech

28. Plenární zasedání, kterému přísluší rozhodovat o základních otázkách (§ 39 zákona o národních výborech), je zároveň nejvyšším kontrolním orgánem národního výboru. Projednává zprávy o plnění hospodářského plánu a rozpočtu a schvaluje závěrečný účet národního výboru; projednává zprávy o plnění svých dalších usnesení, jakož i o činnosti rady, ostatních orgánů národního výboru a národních výborů nižšího stupně. Může si vyhradit předložení kontrolní zprávy v jakékoliv další otázce, která patří do působnosti národního výboru.

29. Rada jakožto výkonný orgán národního výboru zejména dozírá, jak odbory národního výboru plní své úkoly, kontroluje činnost rad národních výborů nižšího stupně a sleduje a hodnotí činnost hospodářských, rozpočtových a jiných organizací řízených nebo spravovaných národním výborem.

30. Komise národního výboru v rámci své kontrolní pravomoci na příslušných úsecích sledují a kontrolují, jak se uplatňuje působnost národního výboru a jak se provádějí usnesení národního výboru a jeho rady. Dozírají na činnost organizací řízených nebo spravovaných národním výborem a na činnost odborů národního výboru.

31. Odbory národního výboru při výkonu státní správy na příslušných úsecích dozírají na činnost odborů národního výboru nižšího stupně, zejména z hlediska dodržování socialistické zákonnosti a státní disciplíny. V rozsahu stanoveném zvláštními předpisy vykonávají též dozor,

popřípadě provádějí kontrolu v orgánech a organizacích působících v územním obvodu národního výboru.

Při plnění funkcí nadřízeného orgánu k organizacím řízeným nebo spravovaným národním výborem provádějí soustavnou kontrolu, jak tyto organizace plní stanovené úkoly a své celkové hospodářské a společenské poslání.

32. Výbor lidové kontroly jako kontrolní orgán národního výboru a územní článek soustavy orgánů lidové kontroly vykonává kontrolu a plní další úkoly podle zákona České národní rady č. 116/1971 Sb., o výborech a komisích lidové kontroly. Při výkonu kontroly v orgánech a organizacích a při hodnocení zjištěných skutečností postupuje nezávisle na orgánech státního a hospodářského řízení a zaměřuje se na základní problémy vyskytující se v hospodářské, kulturní, zdravotní a sociální výstavbě na území národního výboru. Přitom kontroluje též plnění vybraných usnesení plenárního zasedání a rady národního výboru.

Výbor lidové kontroly - v návaznosti na řídící činnost rady - dále koordinuje plánování a provádění prověrek, revizí a jiných závažných kontrolních akcí ostatních orgánů národního výboru.

Výbor lidové kontroly v součinnosti s příslušnými orgány národního výboru metodicky řídí činnost odborných kontrolních útvarů organizací řízených nebo spravovaných národním výborem.

33. Revizní oddělení finančních odborů krajských národních výborů a okresních národních výborů provádějí v rámci působnosti příslušných národních výborů periodické revize hospodaření podle zvláštních předpisů i jiné revize uložené plenárním zasedáním nebo radou národního výboru, anebo vyžádané v nezbytných případech od národního výboru příslušnými orgány prokuratury nebo bezpečnosti, popřípadě v dohodnutém rozsahu i jinými orgány.

34. Organizační odbory krajských národních výborů a okresních národních výborů provádějí běžnou kontrolu plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády České socialistické republiky a jiných vyšších orgánů, dále z usnesení plenárního zasedání a rady národního výboru. Sledují a zajišťují, aby uložené úkoly byly ve stanovených lhůtách plněny a v případě potřeby provádějí operativní šetření.

35. Na kontrolní činnost funkcionářů a vedoucích pracovníků národních výborů se vztahují obdobně i příslušná ustanovení ostatních částí zásad.

VII. Koordinace odborné kontrolní činnosti

36. Cílem koordinace odborné kontrolní činnosti je zabezpečovat, aby kontrolní systém jak ve státní správě, tak v národním hospodářství se jednotně a organizovaně zaměřoval na rozhodující otázky národního hospodářství a státní správy a tím účinně přispíval k ochraně zájmů socialistického státu, zejména k zabezpečování plánovitého uspokojování potřeb společnosti, k upevňování státní a pracovní disciplíny a k ochraně zájmů občanů. Dosažení tohoto cíle se uskutečňuje zásadně na základě dohody orgánů a organizací na koordinaci zúčastněných.

37. Zásady pro koordinaci odborné kontrolní činnosti, včetně pravidel konkrétního postupu, stanoví výbory lidové kontroly Československé socialistické republiky, České socialistické republiky a Slovenské socialistické republiky v součinnosti s příslušnými ústředními orgány.

VIII. Společná a závěrečná ustanovení

38. Vedoucí orgánů a organizací nebo pracovníci kontrolních útvarů a vnějších kontrolních orgánů, kteří vedou jednotlivé kontrolní akce, jsou povinni neprodleně oznamovat příslušnému prokurátorovi nebo orgánu Sboru národní bezpečnosti zjištěné skutečnosti nasvědčují

podezření ze spáchaného trestného činu nebo přečinu; kontrolní pracovníci přitom postupují v souladu s obecně závaznými právními předpisy, platnými pro odbornou kontrolní činnost.

39. Tyto zásady jsou závazné pro ministerstva a jiné ústřední orgány České socialistické republiky, pro generální (oborová) ředitelství a jiné střední články řízení, pro národní výbory a pro státní hospodářské, rozpočtové a jiné organizace řízené, popř. spravované ústředními orgány nebo národními výbory.

40. Zásady nabývají účinnosti dnem vyhlášení. 2)

Korčák v. r.

1) Zákon č . 102/1971 Sb., o ochraně státního tajemství, a navazující předpisy.

2) Tímto dnem se podle usnesení vlády ČSR ze dne 26. března 1975 č. 60 zrušují Zásady organizace kontrol v národním hospodářství, schválené usnesením vlády ze dne 14. března 1958 č. 252 (částka 31 Ú. l. z r. 1959) a Zásady plánování a koordinace kontrolní činnosti, schválené usnesením vlády ze dne 20. března 1964 č. 160 (č. 70/1964 Sb.).

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.